

ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ НАПРЯМІВ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ ЗАДЛЯ ВТІЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Процес розвитку незалежної України мав за мету (у всякому разі таким чином формулювався представниками основних політичних сил) створення в державі соціальної ринкової економіки. Однак, внутрішні протиріччя та зовнішні впливи призводили до відхилень від вказаної мети. Тому перед владою країни завжди стояло та стоїть тепер питання недопущення в подальшому рішень, що призводять до кризових явищ в економіці та політиці. Однак, сучасне соціально-економічне становище України усе ж таки можна охарактеризувати як критичне. Це стало наслідком дії наступних чинників:

— заборгованості держави по всім (тобто, внутрішнім та зовнішнім) зобов'язанням, сума якої становить вище 70 % від ВВП України [1] та продовжує зростати бо на цей рік плануються великі сплати боргів, які не можливі без подальших траншів кредитів;

- неефективне використання попередньо залучених по зовнішніх кредитах коштів з точки зору відсутності економічного зростання (у всякому разі темпи інфляції суттєво перевищують темпи приросту національного продукту);

- різке зростання цін на комунальні ресурси та послуги з їх надання населенню, обумовлене не фактичними витратами, а лише монопольним становищем надавачів цих послуг, що призводить до можливості отримання ними надприбутків;

- все більший дефіцит (біля 139,9 млрд грн., або 50 % від загальної суми) коштів Пенсійного фонду [2], зумовлений відтоком трудових мігрантів, в першу чергу найбільш кваліфікованих, з України до найбільш розвинених країн світу;

- як наслідок – зубожіння більшості населення, яке стрімко втрачає можливість задоволення своїх нагальних потреб.

Все вище окреслене при відсутності швидкого запровадження ефективного механізму компенсації призводить вже та має призвести у досить близькому майбутньому до дуже суттєвих негативних політико-економічних зрушень. Останні діюча влада намагається приборкати не за рахунок дієвих соціально-економічних рішень, спрямованих на підвищення рівня життя населення, а шляхом тиску на незадоволених.

Це призводить тільки до зростання кількості невдоволених, а значить – до зростання вірогідності подальшого спротиву. З цього випливає, що задля досягнення дійсно контрольованої ситуації в країні потрібно забезпечити зміну занадто централізованого механізму керування, що базується на безмежному подальшому зростанні кількості контролюючих ланок на дещо прямо протилежне. Далі будуть розглянуті деякі варіанти змін управлінської політики, спрямовані на досягнення мети побудови соціальної економіки.

Всі вищезгадані проблеми так чи інакше пояснюються дефіцитом коштів, спрямованих на покриття нагальних потреб населення, при цьому коштів, що є забезпеченими. Тому вказане питання не може бути вирішене простим збільшенням загальної їх маси. Осо-

бливо якщо не зміниться занадто централізований механізм їх первинного розподілу та подальшого перерозподілу. Останній механізм буде розглянутий з точки зору можливості досягнення соціально вмотивованих напрямів розвитку економіки та їх реалізації за допомогою змін системи управління державою. Тут постає питання: кого, тобто, які управлінські інституції необхідно обрати в якості об'єктів задля запровадження такого, соціально вмотивованого, перерозподілу. Чи це мають бути всі без винятку центральні державні органи управління, чи також державні підприємницькі структури. Відповідь може бути тільки одна – так, потрібно відмовитись від керівництва всіма процесами в державі з боку міністерств, та інших подібних органів влади, а також подальшого перебування підприємств, вишів, лікувальних закладів у державній власності, що й далі призводить до безвідповідального керівництва ними з боку чиновників, тимчасово виконуючих обов'язки, уся вмотивованість яких зводиться до нарахування собі великих премій. Бо тільки власник здатний нести відповідальність за гроші, що йому належать, і навпаки той, кому не належать, але тимчасово знаходяться під його контролем, цим своїм положенням вмотивований до їхнього розкрадання. Останніх поєднує невідомо жага до нескінченного накопичення перерозподілених коштів, що спершу були зібрані як податки до бюджету, а потім, потрапляючи до різних витратних статей бюджету, збираються у фінансові потоки живлення осіб, задіяних в державному управлінні, що цілком закономірно в умовах існуючої в Україні занадто централізованої моделі керування.

Зрозуміло, що виконавча влада в її нинішньому вигляді, діючих очільників та виконавців, а одночасно і всі новоутворені інституції на кшталт НАБУ, не отримавши законодавчо затвердженої самостійності, при всіх своїх гучних назвах, неспроможні хоч щось змінити у вищевказаній системі. Таким чином, задля досягнення виходу із дійсно критичної ситуації необхідні невідкладні дії з роздержавлення, дебіюрократизації та децентралізації з одночасним наданням контролюючих функцій обраних громадами представників.

Література:

1. Державний борг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>. – Назва з екрана.
2. Кабмін утвердив бюджет Пенсійного фонду-2018 з дефіцитом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/economic/476111.htm>. – Назва з екрана.
3. Український шлях майже утопічного майбутнього 2040 [Електронний ресурс] // Хвиля. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/society/ukrayinskiy-shlyah-mayzhe-utopichnogo-maybutnogo-2040.html>. – Назва з екрана.
4. Економічний розвиток в процесі децентралізації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (4 листопада 2015 р., м. Дніпропетровськ). – Д: ДРІДУ НАДУ, 2015. – 112 с.